

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi pol. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1875.

Tečaj XV.

Moderna pedagogika. *)

Otrok naj se odgoji za ta svet, to zahteva moderna pedagogika, to je njeni cilj in konec. Da je človek še za kaj drugega vstvarjen, kakor za ta svet, to šola ne briga, ako mu je drago, naj skerbi posamezen za take reči. Šola ima skrbeti le za to, da se otrok od mladosti tako izreja, da pozneje, ko dorase, toliko zna in se tako vede, da zadostuje svojemu poklicu, in da si ve med svetom pomagati.

To je praktična stran te stvari. V teoriji se to vse nekako z lepimi besedami ozališa. Tam se pravi: „Namen odgoje je človečnost (Humanität). Človek se mora odgojiti naj prej v človeka, da bo živel kakor človek. — Kaj se pa prav za prav razumeva pod temi besedami, ni do dobrega jasno, in skoraj da bi mislili tukaj na besede pesnikove, ki pravi: Kjer manjka pojmov, pride o pravem času beseda. Ako se namreč tukaj razumeva, da se morajo razviti vse sposobnosti v človeku, tedaj odgoja ne sme izključevati verske sposobnosti, izobraženja verskega čuta, ker vera je naj imenitnejša prednost, po kateri se človek loči od živali. Tedaj smemo reči, da moderna pedagogika prav za prav sama ne ve, kaj pomeni beseda „človečnost“.

Drugi šibolet (ločivni rek) moderne pedagogike je „napredek“. Odgoja, ali bolj natančno: šola mora služiti napredku. To pa je beseda,

*) Tukaj nihče ne misli na postavodajo v Avstriji, §. 1. derž. postave 14. maja 1869. natančno izrazi namen ljudske šole, ko pravi: Ljudski šoli je naloga, odrejevati otroke, da bodo нравni in pobožni, . . . in postavljati jim pravo dno, da bodo enkrat prida ljudje in državljani. — A moderno pedagogiko, kakor je od nje govorjeno, povdarjajo mnogi in mnogi, tedaj je čas, da se enkrat taka slika odgerne pred njihovimi očmi.

ki se da silo raztegniti, treba jo je zopet določiti. Opravičen je naprepek, napredek do one popolnosti, ki je človeku končni namen. — Ako se tedaj pravi, šola mora biti za napredek, je to čisto resnično. A moderna pedagogika jemlje napredek v tem smislu, kakor ga jemlje moderna napredna stranka. V tem smislu pa pomeni napredek odpadanje posameznega in človeške družbe od razodenja Božjega, od kerščanstva, od moralnega reda na svetu, namest tega pa prizadevanje posamesnega in vse socialne družbe po vživanji zgolj zemskih dobrot, v to naj pa služi prirodoznanstvo, ki se čedalje bolj razširja in vse moči in sile v prirodi. Tako napredovanje pripravlja pot tvarinarstvu do gospodstva; ako se poda moderna pedagogika k njemu v službo in mu izroči odgojo, zapusti s tem občno človeško stališče, in služi le pojedini stranki, pa še več, ona razodeva s tem svoj razrušiven značaj. (Dalje prih.)

Anton Umek Okiški.

B.

»Po nizkih potih solnce se vozilo,
Raztrésala je pomlad prvi cvet,
Ko pesnikovo serce nas rodilo,
In derzno smo prijádrale na svet.«

Gorjé mladini brez blagih vzorov; trikrat gorjé z neblagimi ali zanikarnimi! — Čut o dobrem, pravem in lepem je vsadil človeku že stvarnik; treba je, da ga v otroku vzbudijo in potem skerbno gojijo oni, ktere mu je sam Bog dal za svoje namestnike. — Blagor mladenču, kateri se v vinogradu Gospodnjem vcepljen dobro prime in kakor mladika na terti čversto raste, prav cvete in lepo plodí po vzgledu Kristusovem, kateri nam je v kerščanstvu prvi in poslednji vzornik.

To srečo je imel mladi Umek. Pobožna mati je vzbudila v njem čut za pravi vzor ter ga gojila ljubeznjivo, popevaje mu mile pesmice in pripovedovaje svete pravljice. To je pripomoglo, da je potem deček najrajši prebiral lepe povésti in čedne pesmice, in da je zgodaj popévati jel tudi sam, kedar mu še

Po nizkih potih solnce se vozilo,
Raztrésala je pomlad prvi cvet.

Bilo je to l. 1856, a sledí se pervikrat l. 1857 v Novicah str. 112 v pogovorih vredništva: Gosp. A. Okišk.: »Da že poskušate pesmice kovati, je hvale vredno, — al na svetlo še ne moremo ž njimi«. Ta odgovor vendar premlademu pesniku ni poderl serca, marveč mu je bil spodbudek k boljšemu napredovanju. Spoznal je to Umek očitno pozneje, ko je kot vrednik Besednikov nekemu nadepolnemu dijaku, čegar pesmic le ni bilo na svetlo, na prošnjo z rokopisi poslal tudi naslednje pisemce: